JURNALISMUL SOCIAL ŞI SECTORUL ASOCIATIV AL MASS-MEDIA

Elena RACU, Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării

The importance of the civilian sector for the mass media is one crucial given that our media just beginning to assert itself as a tool for disseminating social values. And if civil society is able to declare interested and capable to promote quality civic journalism, so the media managers must also provide sufficient space and priority in their social products.

Înainte de sfârşitul acestui secol, jurnalismul va însemna
o forţă imensă, înglobând întreaga gândire omenească.
(...) Singura carte posibilă de acum înainte este ziarul.
(Lamartine)

Secolul XXI a adus cu sine o nouă eră – cea a tehnologiilor informaționale. Ceea ce era nou ieri, azi deja devine istorie. Viața cotidiană devine tot mai alertă din cauza valului necontenit de informații. Presa, însă, rămâne principalul furnizor de noutăți. Ea devine un element indispensabil în activitățile noastre pentru că, suntem mai puternici când suntem informați.

Republica Moldova se află la etapa în care evoluția integrării europene depinde de capacitatea şi disponibilitatea societății civile de a transpune în viață principiile democrației participative. Drept urmare, subiectul referitor la societatea civilă trebuie readus pe agenda de lucru a factorilor de decizie, a donatorilor internaționali, a mediului de afaceri, dar mai cu seamă pe agenda de lucru a instituțiilor mass-media. Or, de avansarea societății civile depinde creşterea sau reducerea şanselor de a înfăptui cu succes procesul de integrare europeană.

În acest context, un rol aparte îi revine jurnalismului social, obiectivul primordial al căruia este educarea cetățenilor prin reflectarea obiectivă şi multidimensională a realității social-politice. În sens mai larg, jurnalismul social nu este altceva decât un gen care crede în obligația sa de a cultiva viața civică; fie că se numeşte „jurnalism public", „jurnalism civic" sau „jurnalism de comunitate", esența lui rămâne aceeaşi.

În Republica Moldova, acest tip de jurnalism este la început de cale. El urmează să-şi extindă aria de acoperire în spațiul mediatic, astfel încât să devină instrumentul esențial de semnalare a problemelor sociale, dar şi tribună de dezbateri a acestora şi de diseminare a noilor idei. Mai mult, el trebuie să devină acea forță care ar coagula, ar mobiliza societatea să găsească răspunsuri la întrebări, să propună soluții şi să se implice activ în realizarea obiectivelor sociale. Pentru realizarea acestui deziderat însă este nevoie ca jurnaliştii, îndeosebi corpul managerial din mass-media, pe de o parte, şi societatea civilă, pe de alta, să conştientizeze noile valențe ale jurnalismului în contemporaneitate.

Implicațiile sectorului neguvernamental din domeniul mass-media în promovarea unui jurnalism social de calitate este o dovadă a faptului că societatea civilă s-a implicat activ în procesul de „socializare" a jurnalismului. Organizațiile neguvernamentale care formează acest segment sunt organizații profesionale sau de voluntariat, care promovează sau prestează servicii în favoarea membrilor săi sau a comunității, bazându-se pe sistemul nonprofit. Sfera de activitate a organizațiilor neguvernamentale cuprinde, de regulă, un spectru larg de domenii (dezvoltarea socioeconomică, bunăstarea, conservarea mediului, apărarea drepturilor omului etc.). Venitul acestora provine, de obicei, din cooperarea internațională cu autoritățile publice sau din cooperarea cu alte organizații de resort. În pofida faptului că în Republica Moldova numărul organizațiilor neguvernamentale, per total, atinge cifra de 3981 (pentru 4 octombrie 2007), iar cele din domeniul mediatic circa 1000, puține dintre acestea sunt cu adevărat active şi funcționale. La moment, cu adevărat active şi eficiente sunt aproximativ 10 organizații neguvernamentale din domeniul mediatic, între acestea: Centrul Independent de Jurnalism, Asociația Presei Independente, APEL, Uniunea Jurnaliştilor din Moldova, Centrul Tânărului Jurnalist din Moldova, Centrul pentru Investigații jurnalistice etc.

Pentru realizarea acestei cercetări ne-am propus să analizăm activitatea a 3 organizații neguvernamentale de profil: Centrul Independent de Jurnalism, Asociația Presei Independente şi Centrul Tânărului Jurnalist din Moldova, organizații care pe parcursul anului 2012-2013 au elaborat, promovat şi implementat cele mai multe şi mai importante proiecte pentru instituțiile de presă din Republica Moldova.

Asociația Presei Independente este o asociație obştească, constituită pentru a susține mijloacele de informare în masă neafiliate politic. Organizația are misiunea de a extinde sectorul presei libere, de a spori impactul presei independente pe piața mediatică din Republica Moldova şi de a contribui la crearea şi consolidarea societății deschise. Sloganul Asociației Presei Independente este: „Pentru o presă profesionistă, neangajată şi profitabilă". Pe parcursul perioadei ianuarie 2011-decembrie 2012, API a dat startul a 11 proiecte, destinate presei din regiunile periferice ale Republicii Moldova. În mare parte, Asociația Presei Independente promovează proiecte care au menirea de a facilita tratarea în presa locală a unor subiecte ca: traficul de ființe umane, discriminarea, gestionarea şi utilizarea banilor publici etc. Printre cele mai importante realizări ale acestei instituții este Legea cu privire la deetatizarea presei raionale şi constituirea organului de autoreglementare a presei din Republica Moldova – Consiliul de Presă din Republica Moldova.

Asociația Presei Independente din Republica Moldova rămâne a fi una din puținele organizații neguvernamentale care are menirea de a susține presa locală. Spre deosebire de alte organizații de acest fel, 90 la sută din proiectele

promovate de Asociația Presei Independente au fost destinate exclusiv presei din teritoriu, durata acestora variind între 3 luni şi 10 luni.

Centrul pentru Jurnalism Independent este o organizație neguvernamentală, necomercială, apolitică, constituită în formă organizatorico-juridică de „instituție privată", care acordă asistență jurnaliştilor şi instituțiilor media din Republica Moldova. Fondat în 1994 ca un proiect al Casei „Lumea Deschisă", Centrul pentru Jurnalism Independent devine organizație independentă în 1988. Organizația are misiunea de a sprijini jurnalismul profesionist şi îşi propune să contribuie la afirmarea unei prese de calitate, independente şi imparțiale.

Centrul pentru Jurnalism Independent are scopul de a facilita dezvoltarea unei societăți informaționale prin consolidarea unei prese libere și viabile, inclusiv new media, prin intermediul proiectelor ce oferă educație în domeniul jurnalismului și relațiilor cu publicul, campanii de media advocacy, cercetare, media, literacy și produse jurnalistice nonprofit. În perioada cercetării efectuate, ianuarie 2011-decembrie 2012, Centrul pentru Jurnalism Independent a lansat 10 proiecte destinate mass-media de pe ambele maluri ale Nistrului.

Centrul Tânărului Jurnalist din Moldova a fost fondat la 25 septembrie 2002 de către un grup de 11 tineri jurnalişti, care activau în cadrul ziarelor şcolare din diferite zone geografice ale Republicii Moldova, cu sprijinul Centrului Independent de Jurnalism şi al Reprezentantei UNICEF în Moldova. La 22 noiembrie 2002, organizația a fost înregistrată la Ministerul Justiției din Republica Moldova. Obiectivul primar al organizației este instruirea tinerilor în scopul obținerii abilităților de analiză şi mediatizare a realității apropiate, scopul de bază fiind formarea corespondenților netitulari care ar promova în presa națională jurnalismul civic. La fel, Centrul Tânărului Jurnalist din Moldova inițiază proiecte în sprijinul tinerilor jurnalişti în vederea perfecționării abilităților acestora acumulate în timpul studiilor universitare şi în vederea angajării lor în câmpul muncii. Marea majoritate a acestor proiecte sunt de scurtă durată – 3 zile, şi reprezintă atelierele de instruire a tinerilor jurnalişti.

Aceste organizații au avut şi activități comune pentru promovare libertății de exprimare. În luna mai 2012, toate organizațiile neguvernamentale cercetate în cadrul acestui studiu au organizat în comun Campania „Zilele libertății presei", care a fost lansată la 3 mai, în cadrul unei conferințe de presă desfăşurată în Scuarul Europei, Grădina Publică „Ştefan cel Mare". Tradițional, organizatorii au difuzat Memoriul privind libertatea presei în Republica Moldova, în perioada 3 mai 2011-3 mai 2012, însoțit de agenda activităților planificate cu această ocazie. De menționat faptul că toate activitățile promovate de aceste organizații neguvernamentale au avut menirea să contribuie la afirmarea unei prese de calitate, independente şi imparțiale în Republica Moldova.

Aşadar, importanţa sectorului civil pentru mass-media este una primordială în condiţiile în care presa noastră abia începe să se afirme ca un instrument de diseminare a valorilor sociale. Şi dacă societatea civilă se declară interesată şi capabilă să promoveze un jurnalism civic de calitate, atunci şi managerii din mass-media trebuie, rândul lor, să se responsabilizeze în a acorda suficient spaţiu şi prioritate în produsele lor mediatice subiectelor din acest domeniu.

Referinţe:

1. http://www.elevisibieniineuropa.blogspot.com/
2. www.unimedia.info
3. www.Tv7.md
4. http://www.antim.md/proiecte/proiecte-din-2010/98-proiecte/proiecte-din-2011/155-proiect-natiune-identitate-stat-de-drept-in-republica-moldova-notiuni-istorice-si-social-politice-lexicon-ianuarie-decembrie-2010
5. www.ijc.md
6. www.api.md
7. www.ctj.md
8. www.civic.md
9. www.europa.eu
10. http://www.il.md/tineret-si-sport/nout-i-si-evenimente/tineret-i-sport/participarea-tinerilor-in-procesul-de-luare-a-deciziilor-la-nivel-local-i-na-ional
11. http://ru.scribd.com/doc/45150846/Jurnalismul-Pentru-Omul-de-Rand
12. http://www.imparte.ro/Fundatii/Articole-fundatii-asociatii/Fonduri-europene-pentru-ONG-467.html#sthash.9rcl8sQU.dpuf
13. www.tineri.md
14. www.ong.md

Recomandat
Georgeta STEPANOV, dr., conf. univ.